

**Natuurmemorandum 2012:
op naar de gemeenteraadsverkiezingen!**

natuurpunt velpe-mene
tienen

Inhoud

1.	Waarom dit memorandum?.....	3
2.	Samenwerking	3
3.	Af van het ‘hokjesdenken’	3
4.	Plannen voeren zichzelf niet uit	3
5.	Durf keuzes maken: of in plaats van én-én	4
6.	Duurzame gemeente	4
7.	Inspraak en participatie: echte participatie of papieren inspraak?.....	4
8.	Open ruimte, wat is dat?	5
9.	Groen voor iedereen.....	6
10.	Trage wegen	7
11.	Ga voor een gezonde gemeente, zonder pesticiden.	7
12.	Help mee de Europese Biodiversiteitsstrategie 2020 te realiseren	8
13.	Natuurgebieden in onze stad	8
14.	Koesterburen.....	9
15.	Soortenrijke wegbermen	10
16.	Aandacht voor natuur in landbouwgebied	11
17.	Natuurlijke tuinen	12
18.	Avontuurlijk speelgroen.....	12
19.	Draag zorg voor de bomen	13
20.	Plant eens een bos	14

1. Waarom dit memorandum?

Natuurpunt Tienen wil naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen 2012 graag haar ideeën overmaken aan jullie partij. Als natuurvereniging zijn we ervan overtuigd dat de stad Tienen het verschil kan maken als het op milieu en natuur aankomt. De ambities in dit memorandum kunnen een insteek zijn voor jullie partijprogramma en hopelijk kunnen er zaken geconsolideerd worden in het bestuursakkoord. We zijn alleszins bereid om constructief samen te werken aan een groen, milieuvriendelijk, aangenaam en tintelend Tienen.

Hieronder vindt u een oplistijng van onze prioriteiten. We zijn steeds bereid om deze te komen toelichten en om hierover van gedachten te wisselen.

2. Samenwerking

Natuurpunt is van mening dat samenwerking dé basis is van een succesvol natuur- en milieubeleid en alleen maar ten goede komt van de natuur. Vaak heeft de gemeentelijke milieudienst (net zoals andere diensten) zijn handen vol met de dagelijkse bezigheden van het lopende beleid: vergunningen afleveren, vragen van burgers beantwoorden, subsidieaanvragen beoordelen,... zodat concrete projecten moeilijk gerealiseerd geraken. Een structurele en constructieve samenwerking tussen het stadsbestuur, de gemeentelijke diensten, de Milieuadviesraad en Natuurpunt zou vele vruchten kunnen afwerpen...

3. Af van het 'hokjesdenken'

Volgens het nieuwe planlastendecreet¹ werken de lokale besturen na de lokale verkiezingen van 2012 met strategische meerjarenplannen, verankerd in een lokale beleidscyclus. De gemeente moet lange termijn doelstellingen voor milieu- en natuur in deze strategische meerjarenplannen verwerken.-De stad kan doelstellingen uit milieu- en natuurplannen koppelen aan andere beleidsdoelstellingen. Het planlastendecreet maakt een integrale aanpak mogelijk en biedt de kans om sector-, dienst- of schepenverschrijdend te werken. Samenwerking en overleg met betrokkenen (Milieuadviesraad, Natuurpunt, omwonenden,...) is hierbij essentieel. We hopen alleszins dat de stad hier optimaal gebruik van maakt!

Een voorbeeld: voorziet men een nieuwe sportaccomodatie? Zorg er dan voor dat er ook ruimte is voor natuur en rustplekjes, waarbij men ook zones gebruikt om aan waterberging te doen, een fietspad voorziet om de zone bereikbaar te maken voor mensen die met de fiets willen komen...

4. Plannen voeren zichzelf niet uit

Planmatig werken, met een stappenplan naar een langetermijndoelstelling, is noodzakelijk voor een beter leefmilieu. Maar plannen voeren zichzelf niet uit. Een voorbeeld voor Tienen is het GNOP (gemeentelijk natuurontwikkelingsplan). Dit plan was zeer grondig en ambitieus maar bleef helaas een dode letter. Projectmatige aanpak dringt zich op en synergieën zoeken leidt tot meer resultaat- Wij hopen dat de volgende legislatuur-een doelgericht en krachtadig natuurbeleid zal voeren. We verwijzen dan ook naar het biodiversiteitscharter dat Tienen in 2010 heeft ondertekend. Dit document vindt u in bijlage met telkens een stand van zaken per item.

¹ *het planlastendecreet 2011 schaft sectorale plannen (zoals het milieubeleidsplan) af en integreert deze in de lokale strategische meerjarenplanning. Art. 6 – 4° van dit decreet bepaalt dat de lokale besturen moeten aantonen dat ze lokale belanghebbenden en/of bevoegde adviesraden heeft betrokken bij de opmaak van de meerjarenplanning. Dit decreet biedt kansen tot samenwerking!*

5. Durf keuzes maken: of in plaats van én-én

Een doortastend beleid kan niet voor iedereen goed doen. Een beleid dat gericht is op verandering vraagt keuzes. Dat blijkt ook uit enkele algemeen aanvaarde toetsstenen, zoals het STOP-principe voor de mobiliteit of de Ladder van Lansink in het afvalbeleid. Volgens het STOP-principe moet de aandacht eerst uitgaan naar stappers, dan naar trappers, vervolgens naar het openbaar vervoer en tot slot naar het privaat autoverkeer. In het afvalbeleid stelt de Ladder van Lansink dat het beleid zich prioritair moet richten op afvalpreventie, dan hergebruik, vervolgens recyclage, verbranding en pas in laatste instantie op storten.

Een duidelijk milieubeleid vraagt keuzes, anders dreigt de stad te verzanden in een mossel noch vis beleid. Als men voor de heraanleg van bijvoorbeeld de vesten tegelijk investeert in fietsstroken, groenaanleg, extra parkeerplaatsen voor auto's, zal niemand zich tekortgedaan voelen.

6. Duurzame gemeente

Neem duurzaam aanbesteden op in uw bestuursakkoord of algemeen beleidsplan. Overheidsdiensten geven ruim 19% van het bruto binnenlands product van de EU uit aan overheidsopdrachten. Ze hebben hiermee een duidelijke invloed op de markt. Als grote verbruikers kunnen overheidsdiensten een zeer marktsturende rol spelen en kunnen ze bijdragen tot de totstandkoming van een markt voor duurzame producten en diensten. Duurzaam betekent hierbij: ecologisch verantwoord, sociaal bekommerd, met oog voor kostenefficiëntie en met inzet voor een zich vernieuwende, groenere economie. Vandaag is 'duurzaam' aankopen veelal een ad hoc kwestie van één ambtenaar of dienst en blijft het beperkt tot enkele versnipperde aankopen hier en daar. Beter is het duurzaam aankoopbeleid in te bouwen in de algemene beleidsprocessen door een principiële doelstelling in te schrijven in bijvoorbeeld het bestuursakkoord en later het algemeen beleidsplan van de gemeente en/of het OCMW. Met andere woorden, bouw duurzaam aanbesteden systematisch in uw aankoopprocedures in en beslis dit voor het geheel van de organisatie. Weliswaar kan daarbij een groeipad worden gevolgd, waarbij stap voor stap nieuwe producten, diensten of werken duurzamer worden aanbesteed. Het Steunpunt Duurzamer Lokale Overheidsopdrachten werkte een model van principebeslissing uit waarmee u zich als gemeente of OCMW kan engageren tot duurzame overheidsopdrachten. Deze principebeslissing houdt een engagement in van het lokaal bestuur om bij overheidsopdrachten aandacht te hebben voor het duurzaamheidsaspect. Meer info is te vinden op de [website](#) van de Vereniging voor Steden en Gemeenten.

7. Inspraak en participatie: echte participatie of papieren inspraak?

Het gemeentelijk milieubeleid heeft meer kans op slagen als het gedragen wordt door de bevolking. Een vroegtijdige participatie van de burger en het verenigingsleven zorgt ervoor dat burgers en verenigingen zelf met voorstellen en oplossingen komen, dat men praat over de voorstellen en samen zoekt naar de beste oplossing voor een milieuprobleem².

² *Het gemeentedecreet van 2005 voorzag reeds diverse mogelijkheden voor participatie van burgers: klachtenbehandeling, inspraak bij beleidsvoorbereiding, organisatie van raden/overlegstructuren, voorstellen en vragen van burgers op gemeenteraad (op verzoek van 1% van de 16+ ers), volksraadpleging*

Het beleid kan die vroegtijdige participatie structureel inbouwen, bijvoorbeeld door bij stedenbouwkundige projecten vooraf de bevolking te informeren. De stad kan samen met haar inwoners op zoek gaan naar de beste inplantingsplaats voor windmolens, weliswaar ondersteund door wetenschappelijke studies en instellingen (zie recent dossier Eximag). Voor bebossingsprojecten of het herwaarden van trage wegen in de gemeente, kan men samenwerken met jeugdbewegingen.

Inspraak is niet hetzelfde als slaafs volgen wat een burger vraagt. Anders zouden de hardste roepers altijd gelijk hebben. Om tot een gedragen beleid te komen is het belangrijk dat de stad duidelijk motiveert waarom ze al dan niet met een voorstel akkoord gaat, of waarom ze een bezwaar niet volgt. Er kunnen heel wat technische, juridische of financiële redenen zijn waarom niet kan ingegaan worden op een voorstel vanuit de bevolking. Burgers begrijpen dat best, maar willen een antwoord op hun vragen. Dat vraagt een cultuur van motiveren en argumenteren. Alleen zo wordt de burger serieus genomen.

8. Open ruimte, wat is dat?

Vlaanderen is een kleine en dichtbevolkte regio, met veel industrie, een fijnmazig wegen- en spoorwegennet, veel verspreide bebouwing en een lange sliert lintbebouwing. Onze schaarse open ruimte wordt ingepalmd door verkavelingen, bedrijventerreinen, nieuwe wegen, shoppingcentra, kantorencomplexen, ... Allemaal souperen ze ruimte op in het kleine en dichtbevolkte Vlaanderen. Heel wat van onze milieuproblemen hangen samen met een gebrekkig ruimtelijk beleid.

Omdat we geen ruimte op overschot hebben, vraagt een duurzaam ruimtelijk beleid in de eerste plaats om investeringen in een kernversterkend beleid, waarbij ingezet wordt op reconversie van leegstaande gebouwen en invulling van niet gebruikte kavels in de stads- of dorpskern. Zo blijft er voldoende ruimte over om nieuw bos aan te planten of natuur te ontwikkelen. En zo werk je uiteindelijk aan een leefbare en bruisende stad.

Tienen bezit nog heel wat open ruimte. Dit schaars goed moet volledig behouden blijven. In die zin heeft Tienen nog heel wat troeven in handen. Samen met de stad willen we nadenken over de toekomst van deze open ruimte en de mogelijke invulling ervan. Uit onderzoek blijkt meer en meer dat deze open ruimte en de daaraan verbonden natuur steeds van groter belang is in onze stressvolle maatschappij. Het geeft rust, ontspanning en een plaats waar mensen kunnen recreëren in een gezonde en rustige omgeving³.

Men kan niet voorbij aan het feit dat Tienen stilaan volgebouwd geraakt en omringd wordt door industrieterreinen. Er moet dringend geopteerd worden voor inbreidingsgerichte bouwprojecten en voor het stimuleren van renovatie. Dit is essentieel want de leefbaarheid van Tienen komt in het gedrang! Jonge gezinnen aantrekken zal enkel mogelijk zijn als er nog voldoende open groene ruimte overblijven. In die zin zijn we niet akkoord met de plannen voor bijkomende industrieterreinen in kader van het Kleinstedelijk Gebied Tienen.

³ *In het city- en marketingplan dat de basis vormt voor de prioritaire beleidsdoelstellingen in de meerjarenplanning staat letterlijk onder 1 van de speerpunten economie: "Tienen beschikt over voldoende open ruimte voor industriële ontwikkeling". Dat is dus de visie van het (huidige) stadsbestuur!*

9. Groen voor iedereen

Groen in de omgeving van waar mensen wonen en werken heeft vele voordelen: het is een stapsteen voor planten en dieren, maar het draagt ook bij tot de leefbaarheid van een stad. Daarom pleiten we voor een groennorm van 75 m²/woning. Waar onvoldoende openbaar groen is kan de stad percelen opkopen en er kleine buurtparkjes van maken. Zeker voor (gezinnen met) kinderen is groen dat dichtbij en gemakkelijk bereikbaar is, belangrijk. We kunnen ons daarbij inspireren op de MIRA-normen van de Vlaamse overheid die moeten garanderen dat elke stadbewoner minstens één groene ruimte op elke functieniveau (woongroen, buurt, wijk, stadsdeel, stad, stadsrand) binnen bereik heeft.

MIRA-normen

- woongroen (gemeenschappelijk en privé-tuinen, straatplantsoenen,...) binnen een loopafstand van 150 m
- buurtgroen (0,5–1 ha) binnen een loopafstand van 200-800 m
- wijkgroen (5-10 ha) binnen een afstand van 800-1600 m
- stadsdeelgroen (10-30 ha) binnen een afstand van 1600-3200 m
- stadsgronen (60 ha) binnen een afstand van 3200-5000 m
- stadsrandgroen (300 ha) binnen een afstand van meer dan 5000 m

Participatie

Hoe aantrekkelijk en goed ontworpen een groene ruimte of speelplek ook mag zijn, als ze niet gebruikt wordt door de mensen voor wie ze bedoeld is, of constant ergernis opwekt in de buurt, dan is het een gemiste kans. Bewoners- en gebruikersparticipatie is geen noodzakelijk kwaad maar een kritische succesfactor.

Wat kan de stad doen

Een stad die investeert in functioneel openbaar groen investeert niet enkel in de levenskwaliteit van de gemeente, maar biedt ook een leefgebied en verbindingsnetwerk voor talloze dieren en planten. Stadsgronen helpt ook bij het afvangen van fijn stof en het onder controle houden van de temperatuur bij extreme koude of warmte. Groen biedt met andere woorden een oplossing voor klimaat- en milieuproblemen. Het is bovendien een techniek die vaak goedkoper is dan de kunstmatige alternatieven en het is nog mooi ook. Nederland stelde een groennorm in van 75 m² per woning. Dat is een mooi voorbeeld. Maar er moet ook werk gemaakt worden van kwaliteitsvol groen, op die manier kan je ook effectief voordelen realiseren met het aangeplante groen. Hiervoor kan de stad een groentoets installeren: deze toets geeft aan welke voordelen het groen moet opleveren.

Wat levert dit onze stad op

- Leef- en verbindingsgebied voor dieren en planten
- Een aantrekkelijke en aangename woon- en werkomgeving.
- Verlaagt het microklimaat met enkele graden, houdt water vast en zorgt voor een betere luchtkwaliteit.
- Huizen in het groen stijgen in waarde. Baten van de actie kunnen zowel economisch, ecologisch als sociaal zijn.

Huidige voorbeelden en mogelijkheden in Tienen

- het groene hoekjes-project geïnitieerd door de Milieuvadvisraad

- de inrichting van de omgeving van het Sociaal Huis waarbij rekening gehouden werd met de ecologische aspecten
- het Vianderdomein heeft heel wat potenties en mogelijkheden die momenteel niet benut worden.
- de site van het voormalige zwembad biedt ook heel wat mogelijkheden voor groen en avontuurlijk speelgroen

10. Trage wegen

Trage wegen hebben vele voordelen: het zijn aangename wegen om te wandelen en fietsen, ze vormen een leef- en verbindingsgebied voor planten en dieren en zijn beladen met cultuurhistorische waarde. De stad kan daarvoor een inventaris maken van de bestaande trage wegen. Waar nodig moeten ze weer worden vrijgemaakt. Een aangepaste bewegwijzering en een opname in een regionaal knooppuntennetwerk (cf. de Merode, Dijleland, Pajottenland,...) maken ze voor iedereen toegankelijk en bruikbaar.

Wat kan de stad doen

Door een gedegen trage wegenbeleid te voeren i.s.m. Regionale Landschap Zuid Hageland, de betrokken eigenaars, gebruikers en terreinbeherende instanties kan de meerwaarde van een fijnmazig trage wegennet worden verzilverd. Aan de basis van zo'n beleid ligt het behoud, herstel en de multifunctionele ontwikkeling van trage wegen. In eerste instantie brengt de stad het netwerk in kaart en evalueert dit samen met de inwoners. De stad promoot ook het gebruik van trage wegen: veel gebruikte wegen vergen minder onderhoud. Verder kan ze zorgen voor ondertunneling van drukke verkeersaders voor voetganger/fietser op gevoelige punten.

Wat levert dit onze stad op

- meer verkeersleefbaarheid
- een net voor duurzame en veilige mobiliteit
- open en toegankelijk woonkernen en buitengebieden
- landschapskwaliteit
- aangename wandel- en fietsroutes

Huidige voorbeelden en mogelijkheden in Tienen

- aanleg fietspad op Oude Diestsebaan
- aangename wandelpaden in het natuurgebied Rozendaalbeekvallei aangelegd in kader van de ruilverkaveling

11. Ga voor een gezonde gemeente, zonder pesticiden.

Vanaf 1 januari 2015 geldt een definitief verbod voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen op openbaar terrein. Een kleine minderheid van de gemeenten heeft reeds gekozen voor nulgebruik van pesticiden. Door een gebrek aan langetermijnvisie staat pesticidenvrij beheer in heel wat gemeenten nog gelijk aan extra personeel, extra machines, extra uitgaven en klachten van inwoners.

Een volwaardig pesticidenbeleid vergt enerzijds een langetermijnvisie: omvormingen van bestaande groene zones en verhardingen, aangepast groenbeheer,... En anderzijds initiatieven om alle betrokkenen, ook de burgers, te informeren en te sensibiliseren.

Gemeenten kunnen het goede voorbeeld geven aan hun inwoners door te kiezen voor milieuvriendelijke alternatieven om de ongewenste kruidgroei te beheren op openbare terreinen. En dit hand in hand met een verstandige inrichting van het openbaar gebied,

waarbij reeds van bij de ontwerpfase van straten en pleinen rekening wordt gehouden met (1) een juiste ligging en dimensionering van de verharding en (2) het voorkomen van ongewenste kruidgroei, (3) het gemakkelijk en milieuvriendelijk beheer achteraf.

Positief communiceren naar het publiek is cruciaal. Gebruik hiervoor de aangereikte tools, versterkt via het draaiboek zonder is gezonder (bv. rond beeldkwaliteitsklassen) en de pesticidentoets. Draagvlak vergroten kan ook door aan te sluiten op campagnes, zoals "durftuinierenzonder", door vormingen te organiseren,...

Verder kunnen burgers extra aangemoedigd worden het goede voorbeeld te volgen als de stad een subsidie geeft voor de aanschaf van een onkruidbrander of -borstel.

Wat levert dit onze stad op

- Een gezonde gemeente
- Milieuvriendelijke burgers
- Een positief klimaat tov ecologie, milieu en natuur
- Een goede waterkwaliteit

12. Help mee de Europese Biodiversiteitstrategie 2020 te realiseren

Ondanks de doelstelling om tegen 2010 het biodiversiteitsverlies te stoppen blijft de biodiversiteit wereldwijd, maar zeker ook in Vlaanderen, aan een razend tempo achteruitgaan. Ondertussen werd de 2010-doelstelling uitgesteld naar 2020. Het Vlaamse natuurrapport 'natuurverkenning 2030' toont aan dat als er geen extra inspanningen gedaan worden de biodiversiteit nog verder achteruit zal gaan.

Natuurpunt ontwikkelde als partner in de internationale Countdown2010-campagne het Charter voor Biodiversiteit. Met dit charter wordt een oproep gedaan naar de gemeenten om samen werk te maken van een ambitieus biodiversiteitbeleid.

Wat kan de stad doen

Gemeenten kunnen heel wat doen om de biodiversiteit een handje te helpen. Gemeenten hebben immers een belangrijke rol in het beheer en de inrichting van de openbare ruimte.

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

- Tienen heeft in 2010 het biodiversiteitscharter samen met Natuurpunt ondertekend. Dit bevat al heel wat concrete projecten en acties. Echter de daadwerkelijke realisatie ervan blijft nog wat achterop hinken.

- Het is een ideaal voorbeeld van een openbare ruimte waar gestreefd kan worden naar meer biodiversiteit! Het is een prachtig park maar het beheer kan beter. Door een meer ecologisch gericht beheer waar ook plaats is voor wat ruigere plekjes,... kan de stad de biodiversiteit een handje helpen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het vademecum Harmonisch park- en groenbeheer.

13. Natuurgebieden in onze stad

Onze inwoners snakken naar natuur om te ontspannen, recreëren en tot rust te komen. Bovendien zijn natuurgebieden nodig om onze biodiversiteit en ecosystemen te beschermen en de natuurdoelstellingen te realiseren. Dit kan ook gepaard gaan met

meer ruimte voor water en creatie van natuurlijke overstromingsgebieden die zorgen voor minder wateroverlast in lager gelegen woonzones.

Omdat natuurgebieden opengesteld worden voor iedereen kan de stad ook mee investeren in een kwaliteitsvolle recreatieve infrastructuur en de link maken met de bestaande trage wegen.

Verder is verwerving van natuurterreinen de duurzaamste oplossing voor het behoud van onze natuurgebieden. De gemeente kan dat financieel ondersteunen door een subsidiereglement in te stellen voor de aankoop van natuurgebieden.

Wat levert dit onze stad op

aangename leef- en werkomgeving, nieuwe recreatieve mogelijkheden en versterken van de identiteit van de gemeente
veel economische activiteiten zijn direct afhankelijk van ecosysteemgoederen en – diensten. Zo is de landbouwsector afhankelijk van de bestuiving van bijen en is de industrie afhankelijk van natuurlijke grondstoffen voor energie of om afgeleide producten te fabriceren.

het voorbeeld van het Nationaal park Hoge Kempen bewijst dat investeren in natuur en landschap een grote winst oplevert door de toeristische aantrekkingskracht wat zorgt voor lokale economische ontwikkeling

Bovendien biedt de natuursector ook heel wat tewerkstellingskansen voor laaggeschoolden.

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

Aardgat: belangrijk hier blijft de link tussen het stadscentrum via het spoorwegbosje dat op zich ook een potentieel natuurgebied is

Rozendaalbeekvallei: is quasi volledig gerealiseerd. Voor de verdere uitbouw van het natuurcentrum in het voormalige Dravershof is ondersteuning van de gemeente zeer welgekomen!

Tiens Broek: in 2012 is er een overeenkomst met de Suikerfabriek om de bezinkingsputten als natuurgebied te beheren. Voor de ontsluiting en een uitbouw van de recreatieve infrastructuur (zoals een kijkhut) zou de gemeente mee kunnen investeren

Wijtbroek: natuurgebied in oprichting. Verder nadenken over de recreatieve ontsluiting kan best in samenwerking met de gemeente gebeuren

Het doorstroommoeras Paddenpoel in de Velpvallei te Bunsbeek is een typevoorbeeld van natuurlijke waterberging waar beveiliging tegen overstromingen en natuurontwikkeling hand in hand gaan.

De Getevallei stroomopwaarts en –afwaarts van Tienen bevat heel wat potenties om op grootschalige wijze aan waterberging te doen en tegelijkertijd een uniek natuurgebied te creëren waar natuurlijke processen volledig vrijspel krijgen. Het geeft dus ook kansen voor de ontwikkeling van ongerepte natuur die nauwelijks nog aanwezig is in Tienen.

14. Koesterburen

Het is slecht gesteld met de Vlaamse biodiversiteit. Daarom willen wij ons inzetten om typische lokale soorten te ondersteunen. Op die manier geven we bovendien een gezicht aan de natuur.

Tienen heeft 7 koesterburen geselecteerd: rugstreeppad, papegaaizwammetje, grauwe gors, geelgors, eikelmuis, huiszwaluw en kaasjeskruiddikkopje

Nu is het tijd dat er actieplannen worden opgesteld en daadwerkelijk uitgevoerd om deze soorten en hun leefgebieden te beschermen en te koesteren.

Wat kan de stad doen

Soorten houden zich niet enkel in natuurgebieden schuil. Net die natuur buiten de natuurgebieden biedt veel kansen om aan de slag te gaan met het grote publiek. Iedereen kan met kleine eenvoudige acties ruimte creëren voor natuur in zijn leef- en werkomgeving: van een ecologisch ingerichte tuin tot het vlindervriendelijk inrichten van bermen, van nestkastjes voor zwaluwen tot kiezen voor inheems plantgoed. Ook aankoop en inrichting van natuurgebieden draagt bij. Onze wegbermen vormen voor heel wat soorten hun leefgebied of worden ook vaak gebruikt als corridor (verbinding) tussen verschillende natuurkernen. Een goed bermbeheer is cruciaal voor deze soorten. Niet te vergeten zijn alle plekje openbaar domein ook van belang voor onze soorten. Een natuurgerichte inrichting en beheer ervan kan het verschil maken

Wat levert dit onze stad op

- Versterken relatie gemeente en inwoners
- Samenwerking met andere partners
- Biodiversiteit is mediageniek
- Je creëert een positief en duurzaam imago

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

huiszwaluw: deze soort zou het beter kunnen doen. De gemeente zou nestkasten kunnen voorzien aan al haar gebouwen

15. Soortenrijke wegbermen

De sterke druk op de open ruimte leidt er toe dat er vaak geen 'ongebruikte' plaats meer is voor planten en dieren. Wegbermen kunnen voor deze soorten een laatste uitwijkplaats vormen. En doordat wegen heel Vlaanderen doorkruisen vormen ze interessante verbindingssassen tussen groengebieden. Wij willen werk maken van een duurzame ecologische verbinding voor dieren en planten. De eerste voorwaarde hiervoor is het correct uitvoeren van het bermbesluit. Maar daarnaast wensen we ook werk te maken van een bermbeheerplan voor onze gemeentelijke bermen.

Sinds het bermbesluit is de kwaliteit van de bermen er sterk op vooruit gegaan: er mag niet meer gemaaid worden voor 15 juni en het gebruik van pesticiden is verboden. Maar toch zou het nog veel beter kunnen, want de toepassing van het besluit gebeurt vaak slechts minimaal.

Wat kan de stad doen

Een gemeentelijk bermbeheerplan, met bijkomende voorstellen om de natuur in en rond de bermen meer kansen te geven, kan de ecologische waarde van deze bermen als leefgebied en verbindingssas nog verhogen. Een soortrijke wegberm die tegelijk de veiligheid van de weggebruiker garandeert is bovendien perfect haalbaar. Door de bodem te versralen wordt de begroeiing lager en zullen de hogere grassen, die veel voedingsstoffen gebruiken, wijken voor lagere, bloemrijkere beplantingen. Een berm vol bloemen doorbreekt de monotonie en verscherpt ongemerkt de aandacht van de weggebruiker. Tenslotte hebben bloemrijke wegbermen een economische meerwaarde. Deze wegbermen moeten beduidend minder gemaaid worden.

Wat levert dit onze stad op

- Bermen zijn voor veel planten en dieren een leefgebied of vormen een ecologische verbindingssas tussen groengebieden.
- Bloemrijke bermen verhogen de esthetische kwaliteit van het landschap.
- Kruidrijke en schrale bermen behoeven minder onderhoud en zijn bijgevolg minder arbeidsintensief.

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

Tienen heeft momenteel al zeer waardevolle bermen door een goed bermbeheer waar ook één van de geselecteerde koesterburen, het papegaaizwammetje haar leefgebied heeft

Niettemin zijn er nog verbeteringen mogelijk door een specifiek bermbeheerplan op te stellen waardoor o.m. de bescherming van het kaasjeskruidkopje beter zou kunnen

16. Aandacht voor natuur in landbouwgebied

Door de schaalvergroting en intensivering van de landbouw is biodiversiteit in landbouwgebied sterk achteruitgegaan. Verschillende dieren en planten hebben het hierdoor de laatste decennia erg moeilijk gehad. Door landbouwers actief te sensibiliseren en activeren willen we terug ruimte geven aan biodiversiteit in het landbouwgebied.

Vijftig procent van Vlaanderen is landbouwgebied, terwijl slechts 3,3% van Vlaanderen natuurgebied is. Puur op basis van oppervlakte zou je verwachten dat er meer soorten waargenomen worden in landbouwgebied dan in natuurgebieden. Uit studies blijkt het tegendeel. Samen met de intensivering van de landbouw is de soortenrijkdom in het landbouwgebied sterk achteruitgegaan. Het landbouwlandschap dat gekenmerkt werd door een mozaïek aan landbouwgebruiken, heeft plaats gemaakt voor een veel monotomer landschap. Typische landbouwvogels en vlindersoorten boerden de laatste decennia sterk achteruit en worden steeds zeldzamer.

Een achteruitgang van de biodiversiteit maakt de landbouw kwetsbaar voor plagen en vermindert de kwaliteit van ecosysteemdiensten die noodzakelijk zijn voor de landbouwproductie; zoals bestuiving door bijen. Door een minimum aan ecologische infrastructuur te voorzien in het landbouwlandschap geef je op die manier niet enkel kansen aan dieren en planten, het zorgt op lange termijn ook voor voedselzekerheid.

Wat kan de stad doen

Groene infrastructuren in het landbouwgebied zijn geen onproductieve eilandjes, het is een noodzakelijk onderdeel van het landbouwgebied. Het biedt een leefgebied en verbindingsnetwerk aan voor dieren en planten en is bijgevolg absoluut noodzakelijk om er voor te kunnen zorgen dat soorten kunnen bewegen tussen natuurgebieden. Een groene infrastructuur draagt ook bij aan de instandhouding van gezonde ecosystemen en ecosysteemdiensten die levensnoodzakelijk zijn voor de maatschappij, zoals zuiver water, bestuiving en bodemvruchtbaarheid. Investeren in groene infrastructuur op het platteland, is dus investeren in landbouw en maatschappij.

Zorg ervoor dat jouw gemeente initiatieven ondersteunt om de biodiversiteit in landbouwgebied te ondersteunen. Bijvoorbeeld door actieve landschapsplanning en -beheer met aandacht voor kleine landschapselementen en natuurwaarden langs trage wegen, een natuurvriendelijk beek- en grachtenbeleid of een ecologisch bermbeheer. Werk hiervoor zeker samen met het regionale landschap en met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

Wat levert dit onze stad op

Door aandacht te besteden aan de ecosystemen inherent aan het platteland stel je de landbouw ook op lange termijn veilig

Meer groen in het landbouwgebied maakt deze ruimte aantrekkelijker voor recreanten

De aanleg van een basis ecologische infrastructuur zorgt voor een leef- en verbindingsgebied voor planten en dieren

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

Grauwe gors: onze regio heeft een enorme verantwoordelijkheid voor deze soort omdat hier één van de laatste populaties in heel Vlaanderen overleeft. Het project 'graan voor gorzen' is een succesverhaal wat zeker nog meer kan worden ondersteund door de gemeente

17. Natuurlijke tuinen

Als gemeentebestuur kiezen we resoluut voor een gifvrij beheer én het creëren van biodiversiteit waar mogelijk, op openbaar terrein. We willen ook jou, in eigen tuin, laten genieten. Via allerlei tips en initiatieven maken samen met jou graag werk van een biodiverse, groene, 'rijke' gemeente.

Ongekend is onbemind: laat uw inwoners kennis maken met ecologisch, natuurlijk tuinieren. Maak hen mee warm voor tuinen die gorzen van het leven en een waaier aan planten en dieren met zich meebrengen.

Wat kan de stad doen

Start met het goede voorbeeld te geven, als gemeente. Kies resoluut voor milieuvriendelijke alternatieven om het 'onkruid' te beheren op openbare terreinen. En dit hand in hand met een verstandige, duurzame en ecologische inrichting van het openbaar gebied.

Communiceer als gemeente over het waarom van deze aanpak. En biedt je inwoners concrete handelingsperspectieven voor de eigen tuin. Promoot het tuinieren zonder gebruik te maken van pesticiden of kunstmeststoffen. Promoot het creëren van een ecologische, biodiverse, natuurvriendelijke tuin. Velt en Natuurpunt bieden hierover tal van vormingen, workshops of aanknopingspunten via campagnes (bv. Velt-ecotuindagen, Natuurpunt-vlinder/vogel/... tellingen).

Wat levert dit onze stad op

Gedragsverandering bij de bevolking, van 'gebruiker van chemische bestrijdingsmiddelen' naar een ecologisch tuinier.

Een gezonde gemeente

Milieubewuste burgers die ook het openbaar beheer goedkeuren, aanmoedigen

Een positief klimaat tov ecologie, milieu en natuur

Meer biodiversiteit in de gemeente

18. Avontuurlijk speelgroen

Er is veel minder bereikbaar en toegankelijk groen voor kinderen om in te spelen en te ravotten. Dat is jammer want elk kind speelt graag in de natuur. Bovendien zorgen leuke, speelse ervaringen met natuur op jonge leeftijd ervoor dat kinderen op een verantwoordelijke en bewuste wijze omspringen met natuur. Regelmatig spelen in het bos en de natuur is ook goed voor kinderen: het scherpt hun creativiteit en motoriek aan en is goed voor de algemene gezondheid. Het is dus belangrijk dat de natuur, of elementen eruit, naar de leefomgeving van de kinderen wordt gebracht. Daarom willen

Wat kan de stad doen?

De gemeente kan in haar in haar eigen gemeentelijke parken, speelpleinen en schoolomgevingen meer ruimte creëren voor speelgroen. Verloren stukjes groen op het grondgebied kunnen een nieuwe inrichting krijgen als speelgroen, en bij de aanleg van bijkomende groenvoorziening moet de gemeente ruimte geven voor speelgroen. Bij de inrichting van dit speelgroen houdt de gemeente rekening met de mening van de jeugd.

Wat levert dit onze stad op

- aangename leef- en werkomgeving, nieuwe recreatieve mogelijkheden en versterken van de identiteit van de gemeente.
- Een goed imago en aantrekking voor jonge gezinnen
- Draagvlakverbreding en engagement voor natuur bij jongeren – de beleidsmakers van de toekomst.

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

Momenteel zijn er zo nog geen voorbeelden in Tienen maar zijn er wel heel wat mogelijkheden aanwezig. Zo zijn er een aantal gemeentelijke domeinen die momenteel vooral gedomineerd worden door steriel en niet gebruikt gazon. Deze ruimten zouden beter benut kunnen worden voor onder meer avontuurlijke speeltuinen: Houtenveld, Martelarenplein, site oud zwembad

19. Draag zorg voor de bomen

De aanplant van bomen in een stedelijke omgeving vergen een specifieke aanpak en beheer. Een gemeentelijk bomenbeleid maakt het mogelijk om de maatschappelijke en ecologische waarde te maximaliseren en de kosten te beperken.

De inplanting van bomen in het straatbeeld gebeurt op dit moment te veel ad hoc. Bomen worden ingezet als vulgroen zonder rekening te houden met hun functies. Daarnaast zorgen de beperkende randvoorwaarden eigen aan de stedelijke omgeving en het gebrek aan kennis ervoor dat de afgelopen decennia tal van waardevolle bomen uit het straatbeeld verdwenen zijn.

Nochtans bieden straatbomen een gamma belangrijke ecosystemendiensten die variëren van betere luchtkwaliteit, landschapsmeerwaarde, biodiversiteit tot (micro)klimatologische voordelen. Ook de financiële meerwaarde mag niet onderschat worden.

Wat kan de stad doen

Een consistent bomenbeleid zorgt ervoor dat bomen een volwaardige plaats krijgen bij inrichtingsprojecten en op de juiste manier beheerd worden. Het moet mogelijk zijn om gezonde volwassen bomen te bekomen binnen steden en gemeenten. De stad kan voor het opstellen van een bomenbeheerplan gebruik maken van de 'Richtlijn voor de opmaak van een bomenbeheer – en beleidsplan voor bomen' van afdeling Bos en Natuur van de Vlaamse Overheid.

Wat levert dit onze stad op

- Bomen in de stad bieden op verschillende vlakken een meerwaarde: esthetisch, opname fijn stof en andere schadelijke componenten, productie van zuurstof en opname CO₂, schaduw en verkoeling, gezonde leefomgeving, biodiversiteit

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

- Meer straatbomen in o.m. de Leuvenselaan, Vierde Lansierslaan, ...
- Voorzien van nieuwe bomen bij ieder nieuw bouwproject (opleggen ikv de bouwvergunning)
- Het behouden van bomen is bv. wel gebeurd aan de nieuwe muziekacademie (behoud van lindes aan inkom)

20. Plant eens een bos

Bossen hebben een belangrijke functie, niet alleen als stapsteen voor de natuur en klimaatbuffer, maar ook om ervoor te zorgen dat mensen in een aangename omgeving kunnen wonen, werken én ontspannen. Omdat wij toegankelijke bossen belangrijk vinden, willen we werk maken van een bosuitbreiding en bosverbinding op het gemeentelijk grondgebied. Waar mogelijk willen we bestaande 'zonevreemde' bossen regulariseren door een bestemmingswijziging door te voeren.

Wat kan de stad doen

In een eerste stap ontwikkelt de gemeente een bosuitbreidingsvisie voor meer toegankelijke bosgebieden in de gemeente. Vervolgens onderneemt de gemeente stappen om een bosuitbreiding en bosverbinding op het gemeentelijk grondgebied te realiseren. Dit kan door het aankopen van terreinen om bestaande bossen uit te breiden of nieuwe bossen aan te planten. De gemeente kan 'zonevreemde' bossen regulariseren door een bestemmingswijziging door te voeren. De gemeente kan ervoor kiezen om het bos zelf aan te planten, maar kan hiervoor ook samenwerken met terreinbeherende verenigingen als Natuurpunt. Door de instelling van een subsidiereglement voor de aankoop van natuurgebieden ondersteun je hen financieel bij de aankoop van gronden voor de aanplant van een bos. Dit is een kosteneffectieve manier om nieuw groen te realiseren op gemeentegrond. Belangrijk is de gemeente de inwoners betreft bij de inrichting van het bos en over het initiatief communiceert via infobladen, -borden en de gemeentelijke website.

Wat levert dit onze stad op

Bossen bieden op verschillende vlakken een meerwaarde: recreatie en natuurbeleving, creatie van een gezonde leefomgeving, hot-spots voor biodiversiteit, opname fijn stof en andere schadelijke componenten, productie van zuurstof en opname CO₂, schaduw en verkoeling, ..

Daarnaast spelen stads(rand)bossen en stadsgroen een rol bij de waterberging na neerslagpieken en de opbouw van een degelijke water- en bodemkwaliteit.

Bossen en bomen zijn gezond: ze dragen bij tot stressreductie, zetten aan tot beweging en zorgen voor een sneller herstel bij ziekte.

Ook op economisch vlak scoort stadsgroen: het verbetert de kwaliteit van een wijk en het verhoogt de waarde van woningen.

Het plantgoed voor bebossing kan gesubsidieerd worden via de subsidies voor bebossing van het Agentschap voor Natuur en Bos. De 1 miljoen bomen campagne van het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen geeft nog een bijkomend financieel duwtje in de rug.

concrete voorbeelden en toekomstige uitdagingen

- Mogelijkheden voor aanplanten van bos zijn er aan het Spanuit en in de Getevallei thv de Mulkstraat (waar er trouwens er al enkele percelen zijn aangeplant)
- Versterking en uitbreiding van de oude boskernen in Tienen, nl. het Oudenbos, en de bossen tussen Ast en Bost